

Список використаних джерел

1. Величко К. Ю., Цибульська Е. І. Трансформація бізнес-моделей компаній: сучасні виклики та перспективи у цифровій економіці. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 52. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-39>. (дата звернення 11.10.2025)
2. Вініченко І. І., Полегенька М. А., Дьяченко Н. К. Методологічні аспекти інноваційного розвитку бізнес-процесів підприємств. Економіка та суспільство. 2025. Вип. 71. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-36>. (дата звернення 11.10.2025)
3. Кравчук Н. О., Савонік Т. П., Халіман О. В. Аналіз практики залучення венчурного інвестування у функціонування стартапів України. Підприємництво і торгівля. 2023. № 39. С. 79-85.
4. Зубар І.В, Махначова Н.М. Інноваційний менеджмент у забезпеченні стійкості бізнесу в кризових умовах. Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: зб. наук. пр. XIII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця-Луцьк, 14-16 травня 2025 р. Вінниця, 2025. Ч. 1. С. 156-166.

УДК 321.7:004]:316.334.3(477)

Матяш Ілля

Здобувач вищої освіти факультету права, публічного управління і менеджменту

Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла

Коцюбинського

Дзевелюк Марина

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та

менеджменту Вінницького державного педагогічного університету імені

Михайла Коцюбинського

**ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ
ПРАВОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ**

Ключові слова: електронна демократія, правотворча діяльність, цифрова участь, антикорупційна діяльність, інтеграція з ЄС.

Актуальність. Сучасний розвиток цифрових технологій зумовлює суттєві трансформації у сфері державного управління та правотворчої діяльності. Електронна демократія є важливою складовою процесу цифрової трансформації сучасної держави. Вона передбачає використання інформаційно-комунікаційних технологій для розширення участі громадян у прийнятті політичних і правових рішень. В умовах демократичних реформ в Україні, що супроводжується воєнними викликами, євроінтеграційними процесами та потребою в підвищенні довіри суспільства до державних інституцій, електронна демократія стає одним із ключових чинників удосконалення правотворчої діяльності.

Починаючи з 2000х років, вітчизняні та зарубіжні науковці виражають інтерес до цифрових трансформацій держави. К. Хакер і Я. ван Дійк визначили цифрову демократію як «сукупність ініціатив із практикування демократії без часових, просторових чи інших фізичних обмежень, у яких інформаційно-комунікаційні технології та комп'ютерно-опосередкована комунікація слугують доповненням, а не заміною класичної «аналогової» політичної практики» [1]. В свою чергу електронна демократія розглядається як форма прямої та представницької демократії, що реалізується через цифрові інструменти: онлайн-петиції, електронні консультації, публічні обговорення, цифрове голосування тощо, основними принципами якої є відкритість, інклюзивність, прозорість та підзвітність влади суспільству. Для правотворчої діяльності це означає інституціоналізацію нових форм участі громадян у законотворчому процесі.

Важливим кроком у розвитку правотворчої діяльності в Україні стало запровадження у 2015 р. інституту електронних петицій, які набули статусу офіційного механізму впливу громадян на законотворчі та управлінські рішення [2]. Для правотворчої діяльності це означає появу нових можливостей

комунікації між органами влади та суспільством, а також розширення каналів громадської участі. Урядові та парламентські портали забезпечують доступ до інформації про проєкти нормативно-правових актів та організовують електронні консультації з громадськістю.

Європейський курс України також трансформує правотворчу діяльність. 22 лютого 2022 р. було подано заявку на вступ України до ЄС, яка була схвалена 23 червня 2022 р. Європейською радою, а протягом усього 2023 р. велась підготовка переговорів щодо вступу України до ЄС, яка завершилась 12 грудня позитивним рішенням Ради Європейського Союзу. В зв'язку з цим в Україні виникли зобов'язання щодо приведення законодавства до *acquis* ЄС (надбання спільноти) та створення Загальнодержавної програми адаптації України до законодавства ЄС. Згодом було прийнято ЗУ «Про правотворчу діяльність» з метою впорядкування правотворчої діяльності в Україні, посилення взаємодії між учасниками правотворчої діяльності у процесі підготовки нормативно-правових актів, а також контролю за їх реалізацією, *забезпечення участі громадянського суспільства у правотворчій діяльності* та якості законодавства України [4].

Саме тому, цифрові інструменти участі (публічні консультації, відкриті дані, е-петиції) забезпечують масштабний і відтворюваний зворотний зв'язок та підзвітність, що відповідає вимогам політики ЄС у сфері «кращого регулювання» й підвищує якість регуляторного циклу. Керівні принципи Better Regulation вимагають планування та проведення консультацій із прозорим оприлюдненням результатів і включенням заінтересованих сторін, чому сприяють цифрові канали як технічна основа е-демократії. Інтеграція е-демократичних практик у підготовку Загальнодержавної програми адаптації *acquis* пришвидшує узгодження норм та підвищує легітимність реформ у межах переговорних кластерів і глав. Таким чином електронні консультації, петиції, опитування стають інструментом залучення громадян до правотворчості.

Також варто звернути увагу на антикорупційний ефект електронної демократії, який виражається в тому, що електронні реєстри та публічні бази

даних знижують ризики зловживань, оскільки забезпечують прозорість процесів [2].

Отже, можна виділити наступні позитивні наслідки електронної демократії для правотворчої діяльності: підвищення рівня довіри громадян до інститутів влади; залучення до правотворчої діяльності широких верств населення та експертної спільноти; підвищення якості та обґрунтованості нормативних актів завдяки зворотному зв'язку; формування демократичної правової культури, орієнтованої на діалог. Але, незважаючи на позитивний ефект, залишаються виклики, насамперед це: недостатня цифрова грамотність; питання забезпечення кібербезпеки в умовах діджитал трансформації права [5, с. 70]; цифровий розрив - нерівномірний доступ до цифрових технологій між різними групами населення; недостатня інтегрованість електронних інструментів у парламентські та урядові процедури; відсутність уніфікованої платформи для консультацій на національному рівні ускладнює системність правотворчого процесу; часто отримані від громадськості пропозиції залишаються декларативними, що знижує ефективність участі громадян.

Висновки. Вплив електронної демократії на правотворчу діяльність в Україні очевидна, зробивши її більш відкритою, доказовою та орієнтованою на потреби суспільства. А в контексті наближення до ЄС вона виступає практичним інструментом виконання вимог «кращого регулювання». Стратегічним завданням залишається інституційно вмонтувати цифрові механізми участі в стандартні процедури законотворення, забезпечивши єдину інфраструктуру консультацій, стійкість до кіберзагроз і обов'язкові цикли зворотного зв'язку, що перетворить участь із формальності на дієвий компонент якісних законів.

Список використаний джерел

1. Войнова Е. О. Електронна демократія: трансформація осмислення. *Політичне життя*. 2020. № 4. С. 21-29.

2. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 р. №393/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 20.09.2025)

3. Симисенко І. Політична участь та електронна демократія: виклики в умовах російського вторгнення в Україну. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. Вип. № 1 (77). С. 169-175.

4. Про правотворчу діяльність: Закон України від 24.08.2023. №3354-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text> (дата звернення 22.09.2025р.).

5. Дзевелюк М., Дзевелюк А., Чернищук Н. Цифрові технології і право: виклики цифрової трансформації та кібербезпека. *Наука і техніка сьогодні*. 2023. Вип 12 (26). С. 62-72.

УДК 35:378.147

Мельник Софія

Здобувачка вищої освіти факультету права, публічного управління і менеджменту

Вінницького державного педагогічного університету Імені Михайла Коцюбинського

ОСВІТА ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ТРЕНДИ

Ключові слова: вдосконалення освіти публічних службовців, державна служба в умовах воєнного стану, сучасні тренди та виклики державної служби.

Ефективне та відповідальне виконання державним службовцем своїх обов'язків, залежить політичний, соціально-економічний, правовий та духовно-культурний благоустрій кожної цивілізованої держава.